

M4H: Groot en heel veel klein

Een tijdje geleden was ik met een groep vrienden in Rotterdam. We hadden gegeten op Katendrecht en gingen 's avonds naar Spangen om voetbal te kijken. We namen de watertaxi en legden aan in de Merwehaven. Het was een gure avond, we liepen door een donker en verlaten haven-terrein. 'Wat is dit voor gebied?', vroeg ik me af. 'Welkom in M4H' staat er op de zijkant van een gebouw dat we passeren op weg naar het Marconiplein. M4H, daar wil ik meer over weten.

hier naast een bouwmarkt en een tegelboer. Gert-Joost Peek is lector Gebiedsontwikkeling en Transitie management bij het Kenniscentrum Duurzame HavenStad van de Hogeschool Rotterdam. Vanuit die functie kent hij het gebied goed, want het lectoraat onderzoekt wat er nodig is om van haven- en woonstad Rotterdam een veerkrachtige en adaptieve maak- en stromenstad vol nieuwe bedrijvigheid te maken. Dat klinkt abstract. Maar als je met Peek door de Merwe-Vierhavens (M4H), een deelgebied van de Stadshavens, wandelt begin je het te begrijpen.

Goed uitkijken

Wat het eerste opvalt is de enorme schaal van het gebied. Ik ken bijvoorbeeld het Havenkwartier in Deventer, maar dat is peanuts vergeleken met de enorme oppervlakte van deze vier havens. Niet voor niets heeft het projectbureau M4H een fietsroute door het gebied gemaakt (figuur 1). Overigens met een opvallende disclaimer: 'In M4H is het heerlijk fietsen, maar kijk goed uit want vrachtwagens rijden af en aan.' Peek en ik wandelen een deel van de route, en nemen daarna een stuk de auto. Door de enorme schaal van de Merwe-

Twee weken later ontmoet ik Gert-Joost Peek bij Grand Café OBA aan de Keileweg. Die weg ken ik van naam, als voormalige tippelzone, niet zo'n beste eerste indruk. Peek neemt me mee door een gebied dat met recht 'in transitie' genoemd kan worden: delen van de havens zijn nog volop in bedrijf, maar daar tussendoor duiken her en der allerlei andere functies op. Voorzieningen als een grand café liggen

Vierhavens, waar gigantische hallen en gebouwencomplexen staan, is het tussen de 'oude economie' wel zoeken naar de plekken die een blik op de toekomst bieden.

Iconische gebruikers

Peek vertelt dat er voor dit havengebied, net als voor veel vergelijkbare, grootse plannen waren voor transformatie naar een woongebied. Als opstapje daartoe kocht Vestia het HAKA-gebouw dat aan de rand van M4H ligt. Maar de herontwikkeling kwam niet op gang en inmiddels staat het pand opgeknapt en wel te wachten op een nieuwe eigenaar en bestemming. Peek noemt het project 'een SS Rotterdam, maar dan op het droge'.

In de schaduw van het HAKA-gebouw zijn in de loop der jaren enkele interessante gebruikers neergestreken. De eerste was kunstenaar Joep van Lieshout, die hier zijn atelier heeft dat alsmat groeit en inmiddels in een oude veevoederfabriek gevestigd is. Van Lieshout heeft met zijn AVL Mundo plannen om het gebied cultureel te ontwikkelen. Naast

Atelier van Lieshout ligt de voedseltuin, die aan de andere kant omsloten wordt door het oude fabriekspand van Studio Roosegaarde. Daar staat ook de inmiddels beroemde Smog Free Tower van kunstenaar Daan Roosegaarde. Peek heeft onlangs een lans gebroken voor de verzameling bekende gebruikers die hier is gevestigd: 'Rotterdam heeft een reputatie hoog te houden wat betreft iconische gebouwen, denk bijvoorbeeld aan de Markthal, maar waarom zouden ze hier niet inzetten op iconische gebruikers? Die koppeling van een iconische gebruiker met een internationaal, innovatief en maatschappelijk bewust imago kan een belangrijke bijdrage leveren aan de imagoverandering van M4H. Net zoals Piet Hein Eek de drager is van de transformatie van Strijp R in Eindhoven.'

Op weg naar betere wereld

Uit de verhalen van Peek ontstaat een beeld van een gebied waar je, als je niet oplet, struikelt over bevlogen mensen die iets willen bijdragen aan een betere wereld. Leegstaande gebouwen en braakliggende terreinen worden gevuld met ideeën die een idealistische achtergrond hebben. Omdat je van buiten niet kunt zien wat er in de oude gebouwen gebeurt, is dat op het eerste oog niet zo zichtbaar. Maar als Peek me meeneemt om binnen te kijken bij architect Ebami Tom in het Veemgebouw, dan voel je het. Net als bij de stadsboerderij, winkel, restaurant en laboratorium voor innovatie 'Uit Je Eigen Stad'. Openbaar experimenteel lab Marconia ligt er pal naast. Weer een stukje verderop staat een oude energiecentrale waarin de SuGu-club huist. SuGu staat voor Startups & Grownups: hier trekken gevestigde ondernemers op met jonge starters. Samen zijn ze op weg naar *the next economy*. Ook vandaag tijdens de 'KeileTafel', een bijeenkomst waar ondernemers, ambtenaren en studenten die iets met het gebied (te maken) hebben samenkomen.

Hun ideeën en inspiratie delen de verschillende initiatiefnemers door op een zeepkist te klimmen en niet alleen te vertellen waar ze mee bezig zijn, maar ook om de andere aan te wijzen uit te nodigen mee te doen. Het duizelt me, maar

Wandelen door veranderend Nederland

Dit jaar wandelt Jeroen Niemans door veranderend Nederland: plekken waar de transitie zichtbaar is en de toekomst in de lucht hangt. Met een 'expert' gaat hij op ontdekkingsstocht in een poging om het gebied en de verandering te doorgronden.

Deel 1 in deze serie:
met Gert-Joost Peek op pad in het Merwe-Vierhavens-gebied in Rotterdam

ik zie nu ook dat het bruist in M4H. In allerlei gigantische gebouwen gebeuren heel veel kleine dingen. Als die kunnen doorgroeien, dan kan dit een kraamkamer van vernieuwing worden. Vele kleine initiatieven kunnen samen groot worden. Bijzonder is de verbinding van de jonge garde ondernemers en de meer gevestigde namen. Die verbindingen worden sterker. Zo vertelt de zakelijk leider van Atelier van Lieshout dat ze een verbinding zijn aangegaan met Heijmans. Dezelfde ontwikkelaar die ook samen met Roosegaarde aan de 'snelweg van de toekomst' knutselt.

M4H is een gebied om in de gaten te houden, zeker nu ook de ambitie bestaat om hier de World Expo in 2025 te laten landen. Gert-Joost Peek blijft als onderzoeker een vinger aan de pols houden. In de avondschemering sta ik te wachten op de tram die me terugbrengt naar het Centraal Station. Die kenmerkende Rotterdamse plek, met zijn iconische gebouwen, lijkt hier mijlenver weg. ■

